

NEDRE EIKER KOMMUNE

Politisk sekretariat

Saksbehandler: Ine Helen Haugan

Direkte tlf.: 32 23 25 25

Dato: 18.09.2008

Det Kongelige Kommunal og
Regionaldepartement
Postboks 8112 Dep

0032 Oslo

L.nr. 23317/2008 Arkiv: 2008/7894 - 010

Høring - forslag til endringer i valglova og kommunelova

Valgstyret i Nedre Eiker fattet følgende vedtak i sitt møte 17. september d.å. til sak vedrørende høring – forslag til endringer i valglova og kommunelova:

- Forslag 1: Dagens ordning med forhåndstemmegivning opprettholdes.
- Forslag 2 og 3: Vedtak om utvidet åpningstid til kl 21.00 på valgdagen og to dagers valg treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis i kommunestyret. Valglokalenes åpningstid bør være lik i alle kommuner for å unngå misforståelser, spesielt gjelder dette tidspunkt for når valgting skal avsluttes.
- Forslag 4: Lovbruddsgebyr ved brudd på valglovens § 9-9 støttes.
- Forslag 5: Forslag om hjemmel for valgobservasjon støttes.
- Forslag 6: Forslag om en forskrift i kommuneloven om rådgivende lokale folkeavstemninger og hjemmel for innsamling av data om slike folkeavstemninger støttes.

Vedlagt følger også hovedutskrift av saken.

Vennlig hilsen

Ine Helen Haugan
Utvalgssekretær

NEDRE EIKER KOMMUNE

Politisk sekretariat

Saksbehandler: Eva Dammyr
L.nr.: 21262/2008 Arkivnr.: 010 Saksnr.: 2008/7894

Utvalgssak

Høring - forslag til endringer i valgloven og kommuneloven.

<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>	<i>Utvalgssaksnr.</i>
Valgstyret	17.09.2008	1/08

GRUNNLAG

- Brev fra Kommunal- og regionaldepartementet datert 27. juni 2008 vedlagt høringsnotat om endringer i vallova og kommunelova av 27. juni 2008.
(Høringsnotatet ligger på politikerrommet til gjennomsyn).

VEDLEGG:

- Lovforslag.

OPPLYSNINGER:

I brev fra Kommunal- og regionaldepartementet 27. juni 2008 oversendes til høring forslag om enkelte endringer i valgloven og kommuneloven. En kort oppsummering viser at departementet ønsker å legge fram følgende lovendringer:

1. Forslag om å innføre en ordning med mulighet for å avgi en "tidligstemme", dvs at velgerne fra 1. juli skal ha mulighet til å henvende seg til kommunen og be om å få stemme før den ordinære forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
2. Forslag om at kommunen kan fastsette at valglokalene skal holde åpent til kl 21.00 på valgdagen. Det blir foreslått at en tredel av kommunestyrets medlemmene kan bestemme at valglokalene skal være åpne til kl 21.00.
3. Forslag om at en tredel av kommunestyrets medlemmer kan bestemme at kommunen skal holde 2-dagers valg.
4. Forslag om innføring av lovbruddsgebyr ved brudd på valglovens § 9-9 "Offentliggjøring av valgresultater og prognoser. Valgresultater og prognoser som er laget på grunnlag av

undersøkelser foretatt den dag eller de dager valget foregår, kan ikke offentliggjøres før tidligst kl 20 på valgdagen mandag”.

5. Forslag om hjemmel for valgobservasjon

6. Forslag om en forskrift i kommuneloven om rådgivende lokale folkeavstemminger og hjemmel for innsamling av data om slike folkeavstemminger.

VURDERING:

Kommentarer til pkt. 1.

Det første forslaget fra departementet om innføring av ”tidligstemme” fra 1. juli er tenkt som en ordning for de velgerne som ikke har anledning til å forhåndsstemme eller å stemme på valgdagen. Det er ikke tenkt noen formelle krav til velgerne om å bevise dette, men at man kan kontakte kommunen og evt. avtale et tidspunkt for å avgi stemme. I praksis vil det bety at forhåndsstemmemottaket må være opprettet så tidlig som 1.7. Dette har igjen betydning for skjæringsdatoen for manntallet som ved forrige valg ble flyttet til 30.6. Dersom ikke denne datoen endres vil manntallet ikke være klart til 1.7. Personer som hverken har anledning til å avgi forhåndsstemme eller møte fram på valglokale på valgdagen har mulighet til å avgi brevstemme. Det demokratiske prinsippet om tilrettelegging for valgdeltakelse må ansees tilstrekkelig ivarettatt gjennom dagens ordning.

Kommentarer til punktene 2 og 3.

Forslag to og tre stiller to viktige demokratiske prinsipper opp mot hverandre. Skal man ha et demokrati som baseres på flertallsprinsippet eller skal et demokratisk prinsipp om tilrettelegging for størst mulig valgdeltakelse gjelde? Departementet mener at flertallsprinsippet bør vike for prinsippet om tilrettelegging for størst mulig valgdeltakelse, slik at et mindretall (1/3) av kommunestyrets medlemmer skal kunne fatte en slik beslutning. Størst mulig valgdeltakelse er et viktig mål for kommunen, men prinsippet om at flertallet i kommunestyret treffer vedtak bør ikke vike for dette.

Dette punktet har i den senere tid blitt omtalt i pressen, og etter de kommentarer som har fremkommet der, ser det ut til at loven blir endret slik at ”todagers-valg” nå blir lovbestemt.

Erfaringer fra tidligere valg tilsier at det er viktig at kommunene har like stengetid på valgdagen. Det kan lett oppstå misforståelser hvis en kommune stenger sine valglokaler kl. 20.00 og nabokommunen stenger kl. 21.00.

Kommentarer til punkt 4.

Bakgrunnen for det fjerde forslaget om sanksjoner for brudd på valgloven § 9-9 er at resultatet av en valgdagsmåling ved stortingsvalget i 2005 offentliggjort før kl 20.00. Ved det samme valget ble det ved en feil gitt opplysninger om innrapporterte valgresultater før stemmelokalene stengte. Departementet mener at det nye forslaget vil virke preventivt og at forbudet blir mest mulig effektivt.

Kommentarer til punkt 5.

Forslag 5 innebærer at det opprettes en hjemmel for valgobservasjon. Norge er pr i dag gjennom sine medlemskap i OSSE (Organisasjon for Sikkerhet og Samarbeid i Europa) og Europarådet forpliktet til å tilrettelegge for valgobservasjon hvis dette skulle være aktuelt. Det

er allikevel hver enkelt kommune som er ansvarlig for gjennomføring av valg i egen kommune. Hvis departementet skal kunne pålegge en kommune å ta imot en valgobservatør må dette være hjemlet i loven. En ønsker på grunnlag av dette å lovfeste en hjemmel for valgobservasjon.

Kommentarer til pkt. 6.

Det siste forslaget fra departementet bygger på lange tradisjoner i Norge. Det har lenge vært lokale rådgivende folkeavstemninger i Norge men uten ett generelt regelverk for slike valg. Slik departementet ser det er muligheten til å gjennomføre folkeavstemninger underkommunisert. Dette er en viktig årsak til at departementet nå vil foreslå å lovfeste prinsippet om den retten kommunen har til å holde lokale rådgivende folkeavstemninger. Loven vil få en generell utforming. I tillegg ønsker departementet at informasjon fra folkeavstemningen registreres. Statistisk sentralbyrå vil da med utgangspunkt i ny lovhjemmel samle inn denne type data og gjøre valgstatistikken mer komplett.

Økonomi.

I følge departementet vil ikke de ovennevnte forslag nødvendigvis utgjøre noen økonomiske konsekvenser for kommunen. Departementet gjør imidlertid oppmerksom på at eventuelle økninger i utgiftene som følge av ovennevnte forslag må dekkes innenfor gjeldene budsjett.

Rådmannens innstilling:

- Forslag 1: Dagens ordning med forhåndstemmegivning opprettholdes.
- Forslag 2 og 3: Vedtak om utvidet åpningstid til kl 21.00 på valgdagen og to dagers valg treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis i kommunestyret. Valglokalenes åpningstid bør være lik i alle kommuner for å unngå misforståelser, spesielt gjelder dette tidspunkt for når valgting skal avsluttes.
- Forslag 4: Lovbruddsgebyr ved brudd på valglovens § 9-9 støttes.
- Forslag 5: Forslag om hjemmel for valgobservasjon støttes.
- Forslag 6: Forslag om en forskrift i kommuneloven om rådgivende lokale folkeavstemninger og hjemmel for innsamling av data om slike folkeavstemninger støttes

Behandling i Valgstyret - 17.09.2008:

Det ble ikke reist forslag til saken.

Votering:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak i Valgstyret - 17.09.2008:

- Forslag 1: Dagens ordning med forhåndstemmegivning opprettholdes.
- Forslag 2 og 3: Vedtak om utvidet åpningstid til kl 21.00 på valgdagen og to dagers valg treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis i kommunestyret. Valglokalenes åpningstid bør være lik i alle kommuner for å unngå misforståelser, spesielt gjelder dette tidspunkt for når valgting skal avsluttes.
- Forslag 4: Lovbruddsgebyr ved brudd på valglovens § 9-9 støttes.
- Forslag 5: Forslag om hjemmel for valgobservasjon støttes.
- Forslag 6: Forslag om en forskrift i kommuneloven om rådgivende lokale folkeavstemninger og hjemmel for innsamling av data om slike folkeavstemninger støttes.

9 Lovforslag

Desse endringane i vallova vert føreslått:

§ 8-1 (3) skal lyde:

(3) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen kl. 21.

§ 8-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Velgere som oppholder seg innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen, og som ikke kan avgi stemme i perioden for forhåndsstemmegivning eller på valgtinget, kan avgi stemme fra 1. juli og frem til forhåndsstemmegivningen starter 10. august i valgåret.

§ 9-2 andre ledd skal lyde:

Kommunestyret kan selv vedta at det på ett eller flere steder i kommunen skal holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen. *Slikt vedtak treffes med tilslutning av så mange stemmer som tilsvarer minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer.*

§ 9-3 andre ledd skal lyde:

Valgstyret bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå, og fastsetter tiden for stemmegivningen. *Kommunestyret kan selv med tilslutning av så mange stemmer som tilsvarer minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer, vedta å holde valglokalene åpne lenger enn det valgstyret har vedtatt.* Stemmegivningen mandag må ikke foregå senere enn kl. 21.

§ 9-9 skal lyde:

Valgresultater og prognoser som er laget på grunnlag av undersøkelser foretatt den dag eller de dager valget foregår, kan ikke offentliggjøres før tidligst kl. 21 på valgdagen mandag.

§ 10-1 (1) bokstav g skal lyde:

g) stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen.

Ny § 15-10 skal lyde:

§ 15-10 Valgobservasjon

(1) Departementet kan akkreditere nasjonale og internasjonale valgobservatører fra institusjoner eller organisasjoner til å observere gjennomføringen av valg til Stortinget eller valg til kommunestyrer og fylkesting.

(2) Kommunene er forpliktet til å ta imot akkrediterte valgobservatører og tilrettelegge for valgobservasjon.

(3) Departementet kan gi forskrift om akkreditering av valgobservatører og tilrettelegging av valgobservasjon.

Ny § 15-11 skal lyde:

§ 15-11 Overtredelsesgebyr

(1) Medietilsynet kan ved uaktsom og forsettlig overtredelse av § 9-9 ilegge overtredelsesgebyr til staten fastsatt etter nærmere regler gitt av departementet.

(2) Overtredelsesgebyrer pålegges den som er ansvarlig for offentliggjøringen. Det bør ved fastsettelsen av størrelsen på gebyret legges vekt på overtredelsens karakter og grovhet. Ved gjentatte overtredelser av § 9-9 kan gebyret forhøyes. Gebyret er beløpsmessig begrensa oppad til kr 2.000.000.

(3) Vedtak om ilagt overtredelsesgebyr kan påklages til departementet.

(4) Ilagt overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragraf, herunder om inndrivelse, renter og betalingsfrist.

Det vert foreslått å gjere desse endringane i kommunelova:

Ny overskrift i kap. 6A skal lyde:

Kapittel 6 A. Innbyggerinitiativ og rådgivende lokale folkeavstemninger

Ny § 39b Lokale folkeavstemninger

1. Kommunestyret eller fylkestinget kan selv bestemme at det skal avholdes rådgivende lokal folkeavstemning.

2. Kommunene og fylkeskommunene plikter å gi de oppgaver som departementet finner er nødvendige for å offentliggjøre informasjon om lokale folkeavstemninger.